

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-25

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять з дисципліни

«Психологія управління»

для студентів за спеціальністю

8.18010020 «Управління навчальним закладом»

заочної форми навчання

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Рекомендовано до друку
методичною комісією
за спеціальністю 8.18010020
«Управління навчальним закладом»

Протокол від „ 17 ” травня 2016 р. № 2

Рівне – 2016

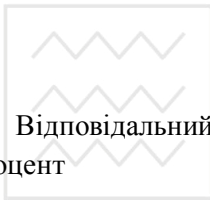

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Методичні вказівки до семінарських занять навчальної дисципліни «Психологія управління» для студентів спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» – Рівне: НУВГП, 2016. – 22 с.

/ С.С. Якубовська. – Рівне : НУВГП, 2016. - 23 с.

Упорядник : С.С. Якубовська, канд. педагогічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: А.В. Кочубей, канд. педагогічних наук,
доцент

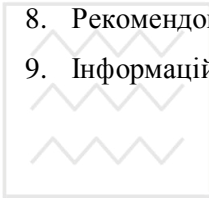
Національний університет
водного господарства
та природокористування

© Якубовська С.С., 2016
© НУВГП, 2016

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Методичні поради для роботи над дисципліною.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Теми семінарських занять.....	8
5. Плани семінарських занять.....	8
6. Завдання для самостійної роботи.....	19
7. Питання до модульного контролю	20
8. Рекомендована література.....	23
9. Інформаційні ресурси.....	24

Вступ

Метою вивчення дисципліни «Психологія управління» є формування у майбутнього фахівця системи загальної психологічної підготовки для вирішення практичних, професійних і наукових завдань, проблем керування діяльністю трудового колективу, забезпечення ефективного досягнення результатів управлінської діяльності.

Завданням навчальної дисципліни є:

- оволодіння методологічними і теоретичними положеннями психології управління;
- вивчення характерних рис управлінської діяльності як специфічного виду людської діяльності;
- формування вмінь і навичок використання психологічних знань про людину для аналізу конкретних ситуацій в управлінській діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- предмет, методи, історію, напрями психології управління;
- психологію особистості службовця;
- психологію особистості керівника (психологічні особливості, авторитет, влада);
- психологічні особливості процесу прийняття керівником рішень;
- психологічні аспекти управлінського спілкування (ділового спілкування керівника);
- психологічні основи поведінки керівника в конфліктних ситуаціях;
- психологічні особливості управлінської роботи з колективом;
- роль керівника у процесі формування соціально-психологічного клімату.

• **уміти:**

- діагностувати психологічні стани та почуття власні та підлеглих з метою забезпечення ефективної управлінської діяльності;
- застосовувати соціальні прийоми підвищення ефективності пізнавальних процесів, що супроводжують управлінську діяльність;
- оцінювати за характеристиками психологічних станів та почуттів

рівень задоволення умовами, характером та результатами управлінської діяльності.

- встановлювати рівень відповідності індивідуально-типологічних особливостей, рис характеру, інтересів, здібностей, переконань та цінностей наявним умовам управлінської діяльності;
- аналізувати причини конфліктів та обирати стилі поведінки в конфліктних ситуаціях;
- визначати психологічний клімат в організації для сприяння позитивного психологічного клімату в організації;
- удосконалювати навички управлінського спілкування.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка фіксованих виступів, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, питання до модульного контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, вид семінарського заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення семінару, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до семінарського заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, студентам пропонується опрацювання конспекту лекції, рекомендованої літератури та

3. Тематичний зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет та методи психології управління Психологія особистості керівника. Психологія управлінської діяльності

Тема 1. Предмет, історія, напрями, методи психології управління

Психологія управління як галузь психологічної науки. Історія, наукові напрями, предмет, об'єкт, завдання психології управління, її сучасний стан розвитку. Структура, функції та основні категорії психології управління.

Зв'язок психології управління з іншими науками, галузі психології управління. Методологічні засади психології управління. Методи психології управління.

Тема 2. Особистість службовця, її структура і шляхи формування

Поняття про особистість. "Людина", "індивід", "особистість", "індивідуальність": співвідношення понять. Основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості. Структура особистості службовця. Спрямованість особистості. Загальнолюдські властивості.

Індивідуально-психологічні риси. Шляхи формування і розвитку особистості службовця.

Тема 3. Психологічні особливості, авторитет та влада керівника

Поняття «керівництво». Основні психологічні категорії керівництва. Теорії лідерства (керівництва). Психологічні критерії здатності до лідерства і керівництва. Типи керівників.

Влада і авторитет – важливі чинники впливу керівника на підлеглих. Психологічні особливості форм влади. Авторитет керівника. Структура та основні психологічні характеристики авторитету. Псевдоавторитети, їх види і причини виникнення.

Тема 4. Психологічні особливості процесу прийняття керівником рішень

Поняття «управлінське рішення». Класифікація і види управлінських рішень, їх психологічні особливості. Психологічний аспект форм і методів прийняття рішень. Організація та контроль виконання рішень в психологічному вимірі. Творчий характер процесу прийняття рішень. Етичність у прийнятті рішень.

Змістовий модуль 2. Психологія управлінського спілкування. Психологія управлінської роботи з колективом

Тема 5. Психологія ділового спілкування керівника

Поняття про спілкування. Ділове спілкування. Функції спілкування. Види, рольова поведінка, стилі спілкування. Засоби спілкування.

Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування. Закономірності успішного спілкування. Етикет ділової людини.

Тема 6. Психологічні основи поведінки керівника в конфліктних ситуаціях

Поняття про конфлікт. Структура конфлікту. Динаміка конфлікту. Функції та типологія конфліктів. Конфлікти в організаціях та у сфері управління. Причини службових конфліктів.

Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій в колективі. Основні тактики та стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях. Відновлення стосунків. Коригування ставлення.

Тема 7. Психологічні функції колективу як об'єкта управління

Психологія організації в управлінні. Соціально-психологічні функції організації. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації. Психологічні особливості колективної діяльності в організації.

Класифікація і види колективів. Шляхи формування колективу. Психологія відповідальності в організації.

Тема 8. Керівник у процесі формування соціально-психологічного клімату

Сутність соціально-психологічного клімату в колективі. Підвищення ефективності вертикальних і горизонтальних службових взаємовідносин як умова сприятливого психологічного клімату. Особливості й ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату. Чинники, що сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі. Ортобіоз керівника.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи психології управління	2
2.	Індивідуально-психологічні властивості особистості в психології управління	2
3.	Основні тактики та стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях	2
4.	Психологічна характеристика групи як структурного елемента організації	2
	Разом	8

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Методи психології управління

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* предмет і завдання, етапи розвитку психології управління як науки, наукові школи (напрямки) сучасної

психології управління, основні категорії психології управління, методи психології управління

вміти здійснювати порівняльний аналіз теорій сучасної психології управління, обґрунтовувати доцільність використання методів досліджень.

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми 1 «Предмет, історія, напрями, методи психології управління».

План

1. Психологічні методи вивчення особистості в системі управління.
2. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі управління.
3. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських рішень.

Основні поняття: предмет, історія, напрями, методи, функції, принципи психології управління психологія

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Дайте визначення психології управління як галузі психологічної науки.
2. Назвіть етапи розвитку психології управління.
3. Назвіть наукові напрями, предмет, об'єкт, завдання психології управління.

4. Охарактеризуйте структуру, функції та основні категорії психології управління.
5. Охарактеризуйте зв'язок психології управління з іншими науками. Назвіть галузі психології управління.
6. Охарактеризуйте методологічні засади психології управління .
7. Назвіть та охарактеризуйте методи психології управління.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 9-103 (Альма-матер).
2. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С. 10-83
3. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С.53-61.
4. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

Семінарське заняття № 2

Тема: Індивідуально-психологічні риси особистості в психології управління

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості, структуру особистості службовця, складові спрямованості особистості, індивідуально-психологічні властивості.

вміти визначати темперамент, характер, здібності підлеглих з метою підвищення ефективності керівництва

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Особистість службовця, її структура і шляхи формування**»

План

1. Поняття про темперамент, його роль у психічній діяльності та поведінці службовця. Теорії темпераменту. Типи темпераментів, основні властивості темпераменту. Темперамент і управлінська діяльність.
2. Поняття про характер. Структура характеру. Основні риси характеру службовця. Характер і управлінська діяльність.
3. Поняття про здібності. Структура здібностей службовця. Різновиди здібностей. Загальні здібності до управлінської діяльності (ЗЗУД). Вміння керівника визначати і застосовувати здібності підлеглих як складова успіху в управлінні.

Основні поняття: темперамент, характер, здібності

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши концепт лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте співвідношення понять "людина", "індивід", "особистість", "індивідуальність".
2. Охарактеризуйте основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості.
3. Проаналізуйте структуру особистості службовця.
4. Охарактеризуйте поняття «спрямованість особистості».
5. Охарактеризуйте загальнолюдські властивості особистості.
6. Охарактеризуйте індивідуально-психологічні риси особистості.

7. Які шляхи формування і розвитку особистості службовця?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 9-103 (Альма-матер).
2. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С. 10-83
3. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С.53-61.
4. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.
5. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С.75-170

Семінарське заняття № 3

Тема: Основні тактики та стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях

Вид заняття: семінар-практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* шляхи розв'язання конфліктних ситуацій, стилі поведінки керівника в конфліктах, зміст стратегій відновлення стосунків;

вміти застосовувати стратегії відновлення стосунків, стилі поведінки в конфлікті відповідно до ситуації, що склалася.

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Психологічні основи поведінки керівника в конфліктних ситуаціях**»

План

1. Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій.
2. Стили поведінки в конфліктних ситуаціях
3. Тактики розв'язання конфліктів.
4. Стратегії відновлення стосунків.

Основні поняття: конфлікт, стилі поведінки в конфлікті, тактики розв'язання конфліктів, стратегії відновлення стосунків.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Назвіть основні категорії конфлікту.
2. Проаналізуйте структуру конфлікту.
3. Охарактеризуйте динаміку конфлікту.
4. Які функції конфлікту?
5. Назвіть та охарактеризуйте види конфліктів в організаціях та у сфері управління.
6. Назвіть та проаналізуйте причини ділових і міжособистісних конфліктів.
7. Які шляхи розв'язання конфліктних ситуацій?
8. Назвіть прояви та ознаки конфліктних ситуацій в колективі.
9. Охарактеризуйте стилі поведінки в конфліктних ситуаціях.
10. Охарактеризуйте тактики розв'язання конфлікту.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 9-103 (Альма-матер).
2. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С. 10-83
3. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С.53-61.
4. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.
5. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С.75-170

Семінарське заняття № 4

Тема: Психологічна характеристика групи як структурного елемента організації

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* закономірності функціонування малих груп, критерії характеристики управлінського колективу;

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Психологічні функції колективу як об'єкта управління»

План

1. Закономірності функціонування малих груп.
2. Колектив як найвищий рівень розвитку групи. Критерії характеристики управлінського колективу.
3. Фактори, які сприяють ефективній діяльності групи.
4. Психологія відповідальності в організації

Основні поняття: соціальні групи, колектив, управлінський колектив

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте психологічні аспекти організації в управлінні.
2. Назвіть та охарактеризуйте соціально-психологічні функції організації.
3. Зробіть аналіз психологічної характеристики групи як структурного елемента організації.
4. Проаналізуйте психологічні особливості колективної діяльності в організації.
5. Назвіть та охарактеризуйте класифікацію і види колективів.
6. Які критерії характеристики управлінського колективу
7. Які шляхи формування колективу?
8. Розкрийте психологічні аспекти відповідальності в організації.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 9-103 (Альма-матер).
2. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С. 10-83
3. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С.53-61.
4. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.
5. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С.75-170

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зв'язок психології управління з іншими науками, галузі психології управління	3
2.	Шляхи формування і розвитку особистості службовця	4
3.	Теорії лідерства (керівництва).	4
4.	Творчий характер процесу прийняття рішень. Етичність у прийнятті рішень	4
5.	Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування	4
6.	Психологія відповідальності в організації	4
7.	Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій в колективі	3
8.	Чинники, що сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі	4
	Разом	30

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни „Психологія управління” є складання письмового звіту за темами, вказаними в п. 6.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Види самостійної роботи

1. Захист звіту про самостійну роботу
2. Психологічний портрет майбутнього фахівця.
3. Презентація наукового фільму.
4. Презентація першоджерел.
5. Презентація наукової статті.
6. Написання наукової статті для публікації.
7. Підготовка виступу на студентську конференцію.
8. Участь в олімпіаді з психології управління.

6. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (одна правильна відповідь з чотирьох запропонованих) або білет з двох питань теоретичної частини і питання практичної частини.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з семінарських занять – на основі перевірки конспектів та виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Завдання до семінарського заняття (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, психолого-педагогічні дослідження та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Сума балів за всі форми навчальної діяльності

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для заліку
90 – 100	зараховано
82 – 89	
74 – 81	
64 – 73	
60 – 63	
35 – 59	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Питання до модульного контролю з дисципліни «Психологія управління»

Модуль №1

1. Психологія трудових відносин як галузь психологічної науки.
2. Історія, наукові напрями, предмет, об'єкт, завдання трудових відносин, її сучасний стан розвитку.
3. Структура, функції та основні категорії психології управління.
4. Зв'язок психології управління з іншими науками, галузі психології управління.
5. Методологічні засади психології трудових відносин.
6. Методи психології трудових відносин.
7. Поняття про особистість. "Людина", "індивід", "особистість", "індивідуальність": співвідношення понять.
8. Основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості.
9. Структура особистості службовця. Спрямованість особистості.
10. Загальнолюдські властивості.
11. Індивідуально-психологічні риси особистості службовця.
12. Шляхи формування і розвитку особистості службовця.
13. Поняття керівництво. Основні психологічні категорії керівництва.
14. Теорії лідерства (керівництва). Психологічні критерії здатності до лідерства і керівництва. Типи керівників.
15. Влада і авторитет – важливі чинники впливу керівника на підлеглих. Психологічні особливості форм влади.
16. Авторитет керівника. Структура та основні психологічні характеристики авторитету. Псевдаавторитети, їх види і причини виникнення.
17. Поняття «управлінське рішення». Класифікація і види управлінських рішень, їх психологічні особливості.
18. Психологічний аспект форм і методів прийняття рішень.
19. Організація та контроль виконання рішень в психологічному вимірі.
20. Творчий характер процесу прийняття рішень.
21. Етичність у прийнятті рішень.

Модуль № 2

22. Поняття про спілкування. Ділове спілкування. Функції спілкування.
23. Види, рольова поведінка, стилі ділового спілкування.
24. Засоби спілкування.
25. Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування
26. Закономірності успішного спілкування. Етикет ділової людини.
27. Поняття про конфлікт. Структура конфлікту. Динаміка конфлікту.
28. Функції та типологія конфліктів. Конфлікти в організаціях та у сфері управління. Причини службових конфліктів.
29. Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій в колективі. Основні тактики та стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях.
30. Відновлення стосунків. Коригування ставлення.
31. Психологія організації в управлінні. Соціально-психологічні функції організації.
32. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації.
33. Психологічні особливості колективної діяльності в організації.
34. Класифікація і види колективів. Шляхи формування колективу.
35. Психологія відповідальності в організації
36. Сутність соціально-психологічного клімату в колективі.
37. Підвищення ефективності вертикальних і горизонтальних службових взаємовідносин як умова сприятливого психологічного клімату.
38. Особливості й ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату.
39. Чинники, що сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі.
40. Ортобіоз керівника.

8. Рекомендована література

Базова

1. Дункевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навч. посібник / Т.В. Дункевич. – Київ: ЦНЛ, 2005. – 120 с.
2. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисциплін. -Київ:КНЕУ, 2002. - 182 с.

3. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с. (Альма-матер).
4. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

Допоміжна

1. Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas: Довідник: Пер. з нім. / Худож. Герман і Катаріна фон Заальфельд; Наук. ред. пер. В.О. Васютинський / Г. Бенеш. – К.: Знання-Прес, 2007. – 510 с.: іл.
2. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К., 1994
3. Закон України „Про освіту” (від 23 березня 1996р.); доповнення та зміни до Закон України “Про вищу освіту” (від 17 січня 2002 р.)
4. Ложкін Г.В., Пов’якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник / Г.В. Ложкін. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 416с.
5. М’ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. / П.А. М’ясоїд – К.: Вища шк., 2004. – 487 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник / С.Д. Максименко. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – 272 с.
7. Мельник Л. П. Психологія управління: Курс лекцій. — 2-ге вид., стереотип./ Л.П. Мельник. — К.: МАУП, 2002. — 176 с.
8. Менегетти Антонио. Психологія лідера/ Пер. с итальянского Славянской ассоциации Онтопсихологии. Изд. 30е, исправленное и дополненное/ Антонио Менегетти. – М.: ННБФ «Онтопсихология», 2001. – 208 с.
9. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник / Р.В. Павелків. – К., 2004. – 506 с.
10. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
11. Сисоєва С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання / С.О. Сисоєва, Т.Б. Поясок. – К.: Міленіум, 2005. – 520 с.
12. Стейн Стівен Дж., Бук Говард І. Переваги EQ: Емоційний інтелект та ваші успіхи / Пер. з англ./ Дж. Стейн Стівен, І. Бук

Говард. – Днепропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. – 384 с.

13. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник / М.М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
14. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. / І.М. Цимбалюк – К.: ВД «Професіонал», 2008. – 624 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра всіх напрямків – К., 2002. – ПП. 13, С. 197.
2. Бібліотеки:
  - НУВГП (33000, Рівне, вулиця Приходька, 75); тел.: 22-25-39;
  - державна обласна (33000, Рівне, майдан Короленка, 6); тел.: 22-70-63.

Міські бібліотеки м. Рівного:

- ім. В. Короленка (вул. Київська, 44);
  - № 9 (вул. С. Бандери, 9а);
  - № 10 (вул. Гагаріна, 67);
  - міська (вул. Корольова, 4);
  - міська (вул. Вітебська, 3а).
3. Методичний кабінет кафедри українознавства, педагогіки і психології НУВГП (33027, Рівне, вул. Мірющенка, 53а, 7-й корпус НУВГП, ауд. 773)
  4. www.mon.gov.ua
  5. www.tspu.edu.ua // кредитно-модульна система

Підписано до друку _____ 20____ р.

Формат 60X84 1/16 Обсяг _____ ум. др. арк.

Замовлення: № _____ Тираж _____ прим.

Рівне, НУВГП, Соборна, 11